

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 1–4

TEXT 1

(1)

Je to už mnoho a mnoho let,
co v přímořském království
bydlela dívka, již poznali byste hned
podle jména Annabel-Lee.
Ta žila jen jediné myšlence,
že má mne ráda tak jako já ji.

Tak stalo se, je to už mnoho let,
v tom přímořském království,
že vichřice změnila v ledový květ
mou krásnou Annabel-Lee.
A přijeli vznešení příbuzní
a odvezli mi ji,
aby ji položili do hrobu
v tom přímořském království.

(2)

Andělé sotva tak šťastni jsou,
tož záviděli mi ji –
hle, to byla příčina (jak každý ví
v tom přímořském království),
že přiletěl vítr z půlnočních mlh
a zabil mi mrazem mou Annabel-Lee.

Však naše láska déle potrvá
než lásky všech starších než my –
všech moudřejších, nežli jsme my,
a nejenom andělé z blankytného ráje,
ani démoni z podmoří
neodloudí mne od duše
té krásné Annabel-Lee.

(E. Allan Poe, Annabel-Lee, upraveno)

TEXT 2

Epifora – opakování stejného slova na konci bezprostředně po sobě jdoucích veršů.

Anafora – opakování stejného slova na začátku bezprostředně po sobě jdoucích veršů.

(CZVV)

1 bod

1 Které z následujících tvrzení o TEXTU 1 je pravdivé?

Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2.

- A) V první části textu se vyskytuje epifora, nikoli však anafora.
- B) V první části textu se vyskytuje epifora a současně také anafora.
- C) V druhé části textu se vyskytuje epifora, nikoli však anafora.
- D) V druhé části textu se vyskytuje epifora a současně také anafora.

Zdůvodnění

V první části textu se vyskytuje anafora (A přijeli vznešení příbuzní / a odvezli mi ji), nikoli však epifora.

V druhé části textu se vyskytuje epifora (než lásky všech starších než my / všech moudřejších, nežli jsme my), nikoli však anafora.

1 bod

2 Které z následujících tvrzení odpovídá TEXTU 1?

- A) O události, jež ukončila život Annabel-Lee, se příbuzní této dívky dozvěděli až za mnoho let.
- B) V přímořském království, v němž žila Annabel-Lee, je všeobecně známo, proč tato dívka zemřela.
- C) Muž, který miloval Annabel-Lee, upsal svou duši démonům z podmoří za to, že tuto dívku vzkřísí z mrtvých.
- D) Andělé, kteří žili v přímořském království, záviděli Annabel-Lee její krásu, a proto tuto dívku jednou o půlnoci zakleli.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti B) dokládá pasáž, která je v TEXTU 1 vyznačena barevně.

1 bod

3 Které z následujících tvrzení o verši podtrženém v TEXTU 1 je pravdivé?

- A) Tento verš, který je sedmislabičný, se rýmuje s bezprostředně následujícím veršem.
- B) Tento verš, který není sedmislabičný, se rýmuje s bezprostředně následujícím veršem.
- C) Tento verš, který je sedmislabičný, se nerýmuje s bezprostředně následujícím veršem.
- D) Tento verš, který není sedmislabičný, se nerýmuje s bezprostředně následujícím veršem.

Zdůvodnění

Podtržený verš je sedmislabičný a s veršem bezprostředně následujícím se nerýmuje (v tom přímořském království / že vichřice změnila v ledový květ).

1 bod

4 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených v TEXTU 1 je pravdivé?

- A) Jak slova *než* a *nežli*, tak slova *už* a *již* jsou v textu synonymy.
- B) Ani slova *už* a *již*, ani slova *než* a *nežli* nejsou v textu synonymy.
- C) Slova *už* a *již* jsou v textu synonymy, ale slova *než* a *nežli* zde synonymy nejsou.
- D) Slova *než* a *nežli* jsou v textu synonymy, ale slova *už* a *již* zde synonymy nejsou.

Zdůvodnění

- Slova *než* a *nežli* jsou v textu synonymy: tyto spojky lze navzájem zaměnit, aniž se význam textu změní (*lásky všech starších nežli my; moudřejších, než jsme my*).
- Slovo *už* je v textu příslovcem, slovo *již* je tvarem zájmena *jež*: nejde tedy o synonyma.

max. 2 body

5 Vypište z každé z následujících vět (5.1 a 5.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

- 5.1 Na terasu v posledním patře naší budovy nesmí kvůli probíhajícím stavebním úpravám vkročit ani noha.
- 5.2 Proti výstavbě dalšího supermarketu protestovali nejen mnozí občané města, ale i zástupci různých ekologických hnutí.

Řešení

5.1

podmět:	noha
přísudek:	nesmí vkročit

5.2

podmět:	(nejen) občané, (ale i) zástupci
přísudek:	protestovali

6 Ve které z následujících možností není správně zapsána interpunkce?

- A) Vzhledem k nepříznivé předpovědi počasí, jsme plánovaný výlet odložili.
- B) Dnes ho poprvé sama od sebe pozdravila, a dokonce se na něj mile usmála.
- C) V televizi nejraději sledoval sportovní přenosy, především fotbalové zápasy.
- D) S jeho názorem sice nesouhlasím, nicméně respektuji odlišný pohled na věc.

Zdůvodnění

- Ve větěném celku uvedeném v možnosti A) není správně zapsána interpunkce. Jde o větu jednoduchou, v níž žádná čárka být nemá (nevyskytuje se zde žádný větový člen, který by se musel oddělit čárkou).
- Ve větěném celku uvedeném v možnosti B) je interpunkce zapsána správně. Jde o souvětí, v němž jsou čárkou odděleny věty hlavní spojené v poměru stupňovacím.
- Ve větěném celku uvedeném v možnosti C) je interpunkce zapsána správně. Jde o větu jednoduchou, čárka ve větě odděluje přístavek, který zpřesňuje předchozí sdělení.
- Ve větěném celku uvedeném v možnosti D) je interpunkce zapsána správně. Jde o souvětí, v němž jsou čárkou odděleny věty hlavní spojené v poměru odporovacím.

max. 2 body**7 Na každé vynechané místo (*****) v českých ustálených slovních spojeních doplňte příslušné podstatné jméno v náležitém tvaru.**

- 7.1 Táta si přes inzerát koupil mobil údajně ve výborném stavu. Když mu telefon přišel, zjistil, že vůbec nefunguje. Snad se táta poučí, že nemá kupovat ***** v pytlí.
- 7.2 Když děda chodil do práce, musel vstávat v pět hodin. Jako důchodce by si teď mohl přispat, přesto je už od pěti na nohou. Inu, zvyk je železná *****.

Řešení:7.1 – kupovat **zajíce** v pytlí7.2 – zvyk je železná **košile**

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 8–13

(1) Na vrcholu hory Corcovado, která se vypíná nad brazilským městem Rio de Janeiro do výšky 710 metrů nad mořem, stojí socha Krista Spasitele. Tento proslulý jihoamerický monument, zapsaný na seznamu světového kulturního dědictví UNESCO, patří k vyhledávaným turistickým cílům. Každoročně sem zavítá přes dva miliony turistů, zejména těch zahraničních. Cestu za památkou jim usnadňuje historická železniční dráha z 19. století, jejíž konečná stanice leží asi 40 metrů pod vrcholem Corcovada.

(2) S nápadem postavit gigantickou sochu Krista Spasitele přišel jako první Pedro Maria Boss. Svůj ambiciózní plán tento kněz představil v roce 1859 brazilské princezně, ta ale projekt odmítla finančně podpořit. Údajně byl důvodem zamítnutí tehdy platný brazilský zákon, který striktně odděloval světské záležitosti od církevních. Bossova myšlenka upadla na mnoho let v zapomnění.

Originální nápad vzkřísila katolická církev v souvislosti s blížícím se významným jubileem. Základní kámen sochy Krista Spasitele byl položen v roce 1922, kdy Brazílie slavila sté výročí uznání své nezávislosti na Portugalsku. Výsledná podoba uměleckého díla však tehdy ještě nebyla známá. Architektonická soutěž, z níž vzešel vítězný návrh sochy Krista Spasitele, který na Rio de Janeiro shlíží s otevřenou náručí, totiž proběhla až o rok později.

(3) Návrh se začal realizovat v roce 1926, o pět let později byla unikátní socha slavnostně odhalena. Železobetonovou konstrukci pokrývá mastek, který soše dodal charakteristickou bílou barvu, použitá malta prý obsahuje i netradiční složky jako cukr nebo velrybí tuk. Třicetimetrová socha váží kolem 700 tun, rozpětí Kristových paží je 23 metrů. Až do roku 1994, kdy ji o 4,2 metru překonal Kristus Svornosti v Bolívii, byla brazilská socha nejvyšší sochou Ježíše na světě. Dnes drží světové prvenství polská socha Krista Krále.

(www.zoommagazin.iprima.cz; www.stoplusjednicka.cz; upraveno)

max. 2 body

8 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
8.1 Jedna paže brazilské sochy Krista Spasitele měří celkem 23 metrů.	☐	☒
8.2 Nejvyšší bod brazilské sochy Krista Spasitele se nachází výše než 710 metrů nad mořem.	☒	☐
8.3 O definitivní podobě brazilské sochy Krista Spasitele bylo rozhodnuto později, než byl položen základní kámen této sochy.	☒	☐
8.4 V roce, kdy Pedro Maria Boss předložil brazilské princezně svůj záměr postavit sochu Krista Spasitele, byla již Brazílie nezávislá na Portugalsku.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

9 Jaký význam má ve výchozím textu sloveso *patřit*?

(Posuzované sloveso je ve výchozím textu zapsáno tučně.)

- A) být určen někomu, týkat se někoho
- B) být součástí určité skupiny, náležet někam
- C) být vhodný v určité situaci, hodit se někam
- D) být ve vlastnictví někoho, příslušet někomu

Zdůvodnění

Sloveso *patřit* v textu zařazuje *proslulý jihoamerický monument* (tedy sochu Krista Spasitele) do skupiny *vyhledávaných turistických cílů*.

1 bod

10 Která z následujících informací je ve výchozím textu čtenářům předkládána jako domněnka?

- A) informace, že v roce 1859 existoval brazilský zákon oddělující světské záležitosti od církevních
- B) informace, že malta použitá při stavbě brazilské sochy Krista Spasitele obsahuje mimo jiné velrybí tuk
- C) informace, že v roce 1994 přestala být brazilská socha Krista Spasitele nejvyšší sochou Ježíše na světě
- D) informace, že konečná stanice historické železniční dráhy se nachází pod vrcholem hory Corcovado

Zdůvodnění

Informace, že malta použitá při stavbě brazilské sochy Krista Spasitele obsahuje mimo jiné velrybí tuk, je v textu předkládána jako domněnka, nikoli jako fakt: *Železobetonovou konstrukci pokrývá mastek, který soše dodal charakteristickou bílou barvu, použitá malta prý obsahuje i netradiční složky jako cukr nebo velrybí tuk.*

1 bod

11 Které z následujících tvrzení o první části výchozího textu je pravdivé?

- A) Jsou zde celkem dvě souvětí, každé z nich se skládá ze dvou vět.
- B) Jsou zde celkem dvě souvětí, pouze jedno z nich se skládá ze dvou vět.
- C) Jsou zde celkem tři souvětí, každé z nich se skládá ze dvou vět.
- D) Jsou zde celkem tři souvětí, pouze jedno z nich se skládá ze dvou vět.

Zdůvodnění

V první části výchozího textu se vyskytují celkem dva větné celky, z nichž každý obsahuje dvě slovesa v určitém tvaru, a je tedy souvětím skládajícím se ze dvou vět:

- *Na vrcholu hory Corcovado, která se vypíná nad brazilským městem Rio de Janeiro do výšky 710 metrů nad mořem, stojí socha Krista Spasitele.*
- *Cestu za památkou jim usnadňuje historická železniční dráha z 19. století, jejíž konečná stanice leží asi 40 metrů pod vrcholem Corcovada.*

Ostatní větné celky v posuzované části textu jsou věty jednoduché, každý z nich obsahuje vždy pouze jedno sloveso v určitém tvaru:

- *Tento proslulý jihoamerický monument, zapsaný na seznamu světového kulturního dědictví UNESCO, patří k vyhledávaným turistickým cílům.*
- *Každoročně sem zavítá přes dva miliony turistů, zejména těch zahraničních.*

1 bod

12 Které z následujících tvrzení o dvou podstatných jménech podtržených ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Tato podstatná jména jsou v textu užitá v různém pádě i v různém čísle.
- B) Tato podstatná jména jsou v textu užitá ve stejném pádě a v různém čísle.
- C) Tato podstatná jména jsou v textu užitá v různém pádě a ve stejném čísle.
- D) Tato podstatná jména jsou v textu užitá ve stejném pádě i ve stejném čísle.

Zdůvodnění

Podstatné jméno *záležitost* je v textu užitó ve 4. pádě čísla množného, podstatné jméno *nezávislost* je v textu užitó v 2. pádě čísla jednotného.

1 bod

13 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje přívlastek postupně rozvíjející?

- A) originální nápad vzkřísila katolická církev
- B) dnes drží světové prvenství polská socha
- C) který soše dodal charakteristickou bílou barvu
- D) později byla unikátní socha slavnostně odhalena

Zdůvodnění

Přívlastek postupně rozvíjející se vyskytuje v úseku uvedeném v možnosti C): *který soše dodal charakteristickou bílou barvu* (přívlastek *bílou* rozvíjí podstatné jméno *barvu*, přívlastek *charakteristickou* rozvíjí celé slovní spojení *bílou barvu*). V ostatních posuzovaných úsecích se sice také vyskytují přívlastky, nejsou však postupně rozvíjející.

max. 2 body

14 Rozhodněte o každé z následujících možností, zda je zapsána pravopisně správně (A), nebo ne (N).

	A	N
14.1 Nabitý sál přivítal známého zpěváka i jeho kapelu bouřlivým potleskem.	☒	☐
14.2 Svým starostlivým rodičům jsem musel slíbit, že do setmění budu doma.	☒	☐
14.3 Přestože jeho argumenty zněly rozumně, původní názor jsem nezměnila.	☒	☐
14.4 Nově zavedený systém chrání zákazníky před vychytralími kapesními zloději.	☐	☒

Zdůvodnění

Přídavné jméno *vychytralý* se skloňuje podle vzoru *mladý* (mladými zloději – vychytralými zloději).

15 Seřadte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby byla dodržena textová návaznost.

A) Ve skalním útesu jsem narazil na prostornou jeskyni. Donesl jsem si z člunu zbraň a síťové lůžko, jež jsem pak ve sluji pověsil.

B) Potom jsem si ale vzpomněl, že mám v člunu bambitku s náboji, a přestal jsem si dělat starosti. Začal jsem hledat místo pro nocleh.

C) Byl to ten samý, na němž nechal pan Daniel Defoe ztroskotat Robinsona Crusoea. Nejprve jsem zjišťoval, jak ostrov vypadá. Po nějakém obyvatelstvu ani vidu, ani slechu. Se stísněným pocitem jsem přemýšlel, jaký osud mě čeká, jestliže tu žije dravá zvěř.

D) Pláž před jeskyní, v níž jsem nocoval, pokrýval čistounký písek. Ostrov se mi tak zamlouval, že jsem se rozhodl zde zůstat navždy. Budu robinson na Robinsonově ostrově. Na loď k ostatním se už nevrátím.

E) Protože jsem byl unavený, ihned jsem v něm tvrdě usnul. Ráno jsem vyšel ven a rozhlédl se.

F) Bouře se utišila, a tak jsme večer zakotvili v zátoce. Spustil jsem na hladinu člun a dovesloval k ostrovu.

(R. Halliburton, *Za novými světy*, upraveno)

15.1 _____

15.2 _____

15.3 _____

15.4 _____

15.5 _____

15.6 _____

Řešení

15.1 – F)

15.2 – C)

15.3 – B)

15.4 – A)

15.5 – E)

15.6 – D)

F) Bouře se utišila, a tak jsme večer zakotvili v zátoce. Spustil jsem na hladinu člun a dovesloval k ostrovu. **C)** Byl to ten samý, na němž nechal pan Daniel Defoe ztroskotat Robinsona Crusoea. Nejprve jsem zjišťoval, jak ostrov vypadá. Po nějakém obyvatelstvu ani vidu, ani slechu. Se stísněným pocitem jsem přemýšlel, jaký osud mě čeká, jestliže tu žije dravá zvěř. **B)** Potom jsem si ale vzpomněl, že mám v člunu bambitku s náboji, a přestal jsem si dělat starosti. Začal jsem hledat místo pro nocleh. **A)** Ve skalním útesu jsem narazil na prostornou jeskyni. Donesl jsem si z člunu zbraň a síťové lůžko, jež jsem pak ve sluji pověsil. **E)** Protože jsem byl unavený, ihned jsem v něm tvrdě usnul. Ráno jsem vyšel ven a rozhlédl se. **D)** Pláž před jeskyní, v níž jsem nocoval, pokrýval čistounký písek. Ostrov se

mi tak zamlouval, že jsem se rozhodl zde zůstat navždy. Budu robinson na Robinsonově ostrově. Na loď k ostatním se už nevrátím.

max. 3 body

16 Ke každé z následujících podúloh (16.1–16.3) napište současné spisovné slovo, které odpovídá zadání a zároveň není vlastním jménem.

(*Současné slovo* znamená slovo používané v dnešní době, nikoli zastaralé.)

16.1 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem RUKA a skloňuje se podle vzoru HRAD.

16.2 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem POZDĚ a skloňuje se podle vzoru STAVENÍ.

16.3 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem PLNÝ a skloňuje se podle vzoru PÍSEŇ.

Řešení:

16.1 – např. **rukáv**

16.2 – **zpoždění**

16.3 – např. **náplň**

max. 4 body

17 Přiřadte k jednotlivým tvrzením (17.1–17.4) odpovídající větu (A–F).

(Všechny věty obsahují přísudky slovesné. Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

17.1 Věta obsahuje sloveso užitá v trpném rodě a oznamovacím způsobu. _____

17.2 Věta obsahuje sloveso užitá v činném rodě a oznamovacím způsobu. _____

17.3 Věta obsahuje sloveso užitá v trpném rodě a podmiňovacím způsobu. _____

17.4 Věta obsahuje sloveso užitá v činném rodě a podmiňovacím způsobu. _____

A) Dnes už bych nejspíš hlasoval jinak.

B) Nakonec by byl donucen ke spolupráci.

C) Zabývejme se konečně zásadním problémem.

D) Výsledky byly hned ráno zveřejněny na internetu.

E) Nejspíš jste si vůbec neuvědomili závažnost situace.

F) Zítra ty krabice s vánočními ozdobami odnes do sklepa.

Řešení

17.1 – D)

17.2 – E)

17.3 – B)

17.4 – A)

Žádné z posuzovaných tvrzení neodpovídá ani větě C), ani větě F).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 18

Naše místní sdružení zorganizovalo dobročinnou akci s názvem *Světluška* na pomoc nevidomým. Měsíc před konáním akce jsme uspořádali besedu, na níž jsme vysvětlovali smysl projektu, odpovídali na dotazy a vybízeli občany ke spolupráci. Kladné reakce obyvatel našeho městečka, kteří se besedy **zúčastnili**, nás mile překvapily. Získali jsme pomocníky a samozřejmě i cenné kontakty na sponzory.

Samotná akce se uskutečnila minulý víkend v sále kulturního domu. Všichni dobrovolníci se svěřeného úkolu zhostili velmi dobře. Peníze se **vybírali** do kasiček ve tvaru lucerniček, prodejní stánky byly doslova přeplněné zajímavými předměty. Největší zájem mezi návštěvníky vzbudily píšťalky s květinovými motivy a plyšové hračky. Byl to **nevidanný** úspěch, výše vybrané částky předčila veškerá očekávání. Ukázalo se, že umíme pomáhat nejen svým blízkým, ale i **cizím** lidem.

(CZVV)

max. 4 body

18 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je **pravopisně správně**.

Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou v textu zapsána s pravopisnou chybou.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Zdůvodnění

- Sloveso *zúčastnit se* je odvozené od slovesa *účastnit se* předponou *z-*.
- Pokud je podmětem podstatné jméno rodu mužského neživotného v čísle množném (*peníze*), v koncovce přičestí činného musí být *-y* (*se vybíraly*).
- Přídavné jméno *nevidanný* je odvozeno od slovesa *nevidat* (konkrétně z tvaru *nevidán*) příponou *-ý*.
- Přídavné jméno *cizí* se skloňuje podle vzoru *jarní* (*jarním lidem – cizím lidem*).

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 19–23

TEXT 1

Začalo to záhy po mém návratu z kosmu. Právě jsem si v kuchyni chystal večeři, když vtom se celý dům otřásl. Z horního patra se ozval zvláštní dunivý zvuk. Spadla snad střecha? Nebo to byl meteorit? Ihned jsem utíkal nahoru.

Otevřel jsem dveře své pracovny a spatřil horu knih pod nakloněnou knihovnou. Zpod **tlustých** svazků kosmické encyklopedie se po kolenou vyhrabával nějaký člověk. Do tváře jsem tomu vetřelci neviděl, jeho postava mi ale byla povědomá. Po chvíli jsem ho poznal. Byl jsem to já. Jako kdybych se díval do zrcadla.

„Co to má znamenat?“ zeptal jsem se ještě klidně.

„Vysvětlím ti to,“ odpověděl nezvaný host. Usedl drze do mého křesla, vzal do ruky mou dýmku a najisto sáhl do zásuvky mého stolku pro tabák. To už na mě bylo moc.

„To je ale nestydatost!“ zařval jsem. On však jen pokynul, abych si také sedl. **Dobrá,** dám mu pět minut, a když se mi neomluví, vyřídíme si to jinak.

„Přece se nechceš prát, Ijone,“ s úsměvem pravil nezvaný host. „Nezapomeň, že každá má dnešní modřina bude později tvoje!“

„Jak můžeš vědět, na co jsem myslel? A co tady chceš?“

Návštěvník se pousmál a řekl: „Přicházím z roku 2661, abych ti předložil zajímavý návrh. Vědecká rada Temporistického úřadu si přeje, aby ses stal ředitelem programu **TEOSVĚDĚHYP**. To je zkratka pro telechronickou optimalizaci světových dějin hyperpočítačem. V našem století máme mír, daří se nám skvěle, ale co se historie týče, stále nemáme **klid**. Minulost planety Země je proto nutné opravit a zdokonalit na základě principů humanity. **Určitě** chápeš, že když má **lidstvo** v rodokmenu takové řeže a válečná jatka, stydíme se tlačit mezi vyspělé kosmické **civilizace**. Tak co na tu nabídku říkáš?“

(S. Lem, *Futurologický kongres*, upraveno)

TEXT 2

Podstatná jména hromadná mají pouze tvary čísla jednotného a označují jimi soubor jednotlivin (např. *stromoví* = skupina stromů).

(CZVV)

max. 2 body

19 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

	A	N
19.1 Protože díky svým schopnostem Ijon zjistil, na co nezvaný host myslí, začal mu vyhrožovat rvačkou.	☐	☒
19.2 Než Ijon vstoupil do pracovny, byl přesvědčen o tom, že příčinou otřesu domu bylo zřícení střechy.	☐	☒
19.3 Cílem programu TEOSVĚDĚHYP je upravit důkazy svědčící o násilnostech, které se odehrály v roce 2661.	☐	☒
19.4 Ijon sice zprvu neviděl vetřelci do tváře, díky zrcadlu umístěnému v pracovně ho však identifikoval dřív, než vetřelec nahlas promluvil.	☐	☒

Zdůvodnění

Nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny příslušnou barvou.

20 Kterou z následujících dvojic slov lze v kontextu TEXTU 1 považovat za antonyma?

(První slovo z každé dvojice pochází z TEXTU 1 a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) tlustých – tenkých
- B) dobrá – špatná
- C) klid – hluk
- D) určitě – váhavě

Zdůvodnění

- Slovo *tlustý* je v textu užito ve významu *mající značnou tloušťku, objemný, tlustý*. V daném kontextu tedy dvojici slov *tlustých – tenkých* lze považovat za antonyma.
- Slovo *dobrá* je v textu užito jako částice s významem *ano, budiž, dobře*; slovo *špatná* má více významů, např. *nekvalitní, chybný*. V daném kontextu tedy dvojici slov *dobrá – špatná* nelze považovat za antonyma.
- Slovo *klid* je v textu užito ve významu *pokoj, mír*; slovo *hluk* má význam *lomez, rámus*. V daném kontextu tedy dvojici slov *klid – hluk* nelze považovat za antonyma.
- Slovo *určitě* je v textu užito jako částice s významem *jistě, zajisté*; slovo *váhavě* má význam *nerozhodně, nesměle*. V daném kontextu tedy dvojici slov *určitě – váhavě* nelze považovat za antonyma.

21 Které z následujících tvrzení o třech slovech podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

- A) Na rozdíl od slov *lidstvo* a *jatka* je slovo *civilizace* podstatné jméno hromadné.
- B) Na rozdíl od slov *jatka* a *civilizace* je slovo *lidstvo* podstatné jméno hromadné.
- C) Na rozdíl od slova *civilizace* jsou slova *lidstvo* a *jatka* podstatná jména hromadná.
- D) Na rozdíl od slova *lidstvo* jsou slova *civilizace* a *jatka* podstatná jména hromadná.

Zdůvodnění

Slovo *lidstvo* má pouze tvary čísla jednotného a označuje *lidi jako celek, lidský rod* (tzn. soubor jednotlivin) → podstatné jméno hromadné.

Slovo *jatka* má pouze tvary čísla množného, jde tedy o podstatné jméno pomnožné, nikoli hromadné. Slovo *civilizace* má tvary jak čísla jednotného, tak čísla množného, neoznačuje soubor jednotlivin, nejde tedy o podstatné jméno hromadné.

22 Ve které z následujících možností je významový vztah mezi slovy nejpodobnější vztahu ve dvojici slov *kniha – encyklopedie*, užitých v druhém odstavci TEXTU 1?

(Význam slov *kniha* a *encyklopedie* posuzujte v kontextu TEXTU 1. Slova ve správném řešení musí být uvedena v pořadí odpovídajícím dvojici slov *kniha – encyklopedie*.)

- A) savec – tygr
- B) ministr – politik
- C) náušnice – šperk
- D) kalkulačka – číslice

Zdůvodnění

V možnosti A) je významový vztah mezi slovy nejpodobnější vztahu v zadané dvojici slov: slovo *kniha* je významově nadřazené slovu *encyklopedie* (encyklopedie je jedním z typů knih); slovo *savec* je významově nadřazené slovu *tygr* (tygr je jedním ze savců).

V možnostech B), C) a D) jsou mezi slovy jiné významové vztahy:

- slovo *ministr* označuje člena vlády, slovo *politik* označuje toho, kdo se zabývá politikou → slovo *ministr* je významově podřazené slovu *politik*;
- slovo *náušnice* označuje šperk zavěšovaný na ušní lalůček, slovo *šperk* označuje klenot obecně → slovo *náušnice* je významově podřazené slovu *šperk*;
- slovo *kalkulačka* označuje přístroj určený k výpočtům, slovo *číslice* označuje písemnou značku čísla → mezi těmito slovy není ani vztah významové podřazenosti.

max. 2 body

23 U každého z následujících souvětí (23.1 a 23.2) určete druh vedlejší věty, která se v daném souvětí vyskytuje.

Vedlejší věty příslovečné konkretizujte, např. *příslopečná místní*, nikoli pouze *příslopečná*.

23.1 Přicházím z roku 2661, abych ti předložil zajímavý návrh.

23.2 Vědecká rada Temporistického úřadu si přeje, aby ses stal ředitelem programu TEOSVĚDĚHYP.

Řešení

23.1 – příslovečná účelová (za **jakým účelem** přicházím? → *abych ti předložil zajímavý návrh*)

23.2 – předmětná (**co** si přeje vědecká rada? → *aby ses stal ředitelem programu TEOSVĚDĚHYP*)

1 bod

24 Ve které z následujících možností každé slovo obsahuje předponu *pod-*?

- A) podivín, podřízený
- B) podkroví, podlouhlý
- C) podrápat, podplacený
- D) podporovat, podmíněný

Zdůvodnění

- Slovo *podivín* obsahuje předponu *po-*, slova příbuzná jsou např. *údiv*, *divit se*. Slovo *podřízený* obsahuje předponu *pod-*, slova příbuzná jsou např. *nařídit*, *řízený*.
- Slovo *podkroví* obsahuje předponu *pod-*, znamená prostor *pod krovem*. Slovo *podlouhlý* obsahuje předponu *po-*, slova příbuzná jsou např. *dlouhán*, *prodloužit*.
- Slovo *podrápat* obsahuje předponu *po-*, slova příbuzná jsou např. *dráp*, *vydrápat se*. Slovo *podplacený* obsahuje předponu *pod-*, slova příbuzná jsou např. *platba*, *zaplatit*.
- Slovo *podporovat* obsahuje předponu *pod-*, slova příbuzná jsou např. *rozporovat*, *nápor*. Slovo *podmíněný* obsahuje předponu *pod-*, slova příbuzná jsou např. *umíněný*, *zmínit*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–28

Požadavky na psy, který mají sloužit v armádě, jsou vysoké. Každého budoucího armádního psa nejprve čeká zdravotní prohlídka, jejíž součástí je také rentgen kyčelních kloubů, a zkouška předpokladů, která zahrnuje mimo jiné test poslušnosti či chůze po různých typech terénu. Vybraní jedinci absolvují kurz v Centru vojenské kynologie. Zde je specialisté cvičí v dovednostech ***** pro službu v armádě. Třeba psi, jejichž úkolem bude hledat drogy, procházejí náročným výcvikem ●●●● na speciální pachové práce. Vycvičení psi jsou **poté** přiděleni ke konkrétnímu vojenskému útvaru.

Dovednosti všech armádních psů jsou rozvíjeny kondičním tréninkem a také se pravidelně testují. Kritéria pro splnění takového testu jsou skutečně přísná: souhrnný výsledek za všechny disciplíny včetně poslušnosti musí být minimálně 70 % bodů. Pokud pes jednou neuspěje, může test opakovat, po druhém neúspěchu musí znovu absolvovat kurz. Zásadní je ovšem zkouška poslušnosti: jestliže ji pes nezvládne, bez možnosti reparátu se ihned vrací do kurzu. Kdyby totiž pes neposlechl psovodův příkaz během ostré akce, mohlo by to mít tragické následky pro celou vojenskou jednotku.

Délka služby armádního psa závisí na jeho zdravotním stavu, obvykle psi slouží šest až devět let. Důchod pak většinou prožijí se svými bývalými psovody v jejich domovech.

(www.acr.army.cz, upraveno)

max. 2 body

25 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
25.1 Pes, který slouží v armádě, alespoň jednou absolvoval rentgenové vyšetření kyčelních kloubů.	☒	☐
25.2 Průměrná doba, po kterou armádní pes slouží u konkrétního vojenského útvaru, je devět let.	☐	☒
25.3 Pokud armádní pes splní zkoušku poslušnosti a ostatní disciplíny pouze na 70 %, musí se vrátit zpět do kurzu.	☐	☒
25.4 Zkouška předpokladů, kterou absolvuje budoucí armádní pes, se skládá celkem ze dvou částí, a to z testu poslušnosti a z chůze po různých povrchích.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/npravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

max. 2 body

26

26.1 Napište náležitý spisovný tvar slova *potřebný*, který patří na první vynechané místo (*****) ve výchozím textu.

26.2 Napište náležitý spisovný tvar slova *zaměřený*, který patří na druhé vynechané místo (●●●●) ve výchozím textu.

(Po doplnění náležitého tvaru slova musí být příslušný větný celek gramaticky správný.)

Řešení a zdůvodnění

26.1 – potřebných

Tvar přídatného jména *potřebný* se musí shodovat s tvarem podstatného jména *dovednost*, které je v textu užito v 6. pádě čísla množného (v *potřebných dovednostech*).

26.2 – zaměřeným

Tvar přídavného jména *zaměřený* se musí shodovat s tvarem podstatného jména *výcvik*, které je v textu užito v 7. pádě čísla jednotného (*výcvikem zaměřeným*).

1 bod

27 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Slovo *je* je v textu slovesem.
- B) Slovo *poté* je v textu příslovcem.
- C) Slovo *jednotku* je v textu číslovkou.
- D) Slovo *se* je v textu zájmenem.

Zdůvodnění

- Slovo *je* je v textu zájmenem.
- Slovo *jednotku* je v textu podstatným jménem.
- Slovo *se* je v textu předložkou.

1 bod

28 Ve kterém z následujících úseků podtržených ve výchozím textu se nevyskytuje žádný nespisovný tvar slova?

(Úseky posuzujte v kontextu výchozího textu.)

- A) jsou skutečně **přísný**
- B) **který** mají sloužit v armádě
- C) jsou **rozvíjený** kondičním tréninkem
- D) když totiž pes neposlechl psovodův příkaz

Zdůvodnění

Nespisovné tvary slov jsou v posuzovaných úsecích zapsány červeně:

- slovo **přísný** rozvíjí podstatné jméno rodu středního, které je v textu užito v 1. pádě množného čísla (*kritéria*) → spisovný tvar je v tomto případě *přísná* (*přísná kritéria*);
- slovo **který** zastupuje podstatné jméno rodu mužského životného (*pes*) a je v textu užito v 1. pádě množného čísla → spisovný tvar je v tomto případě *kteří* (*požadavky na psy, kteří mají sloužit*);
- slovo **rozvíjený** se vztahuje k podstatnému jménu rodu ženského, které je v textu užito v 1. pádě množného čísla (*dovednosti*) → spisovný tvar je v tomto případě *rozvíjeny* (*dovednosti jsou rozvíjeny*), případně *rozvíjené* (*dovednosti jsou rozvíjené*).

1 bod

29 Které z následujících souvětí je zapsáno pravopisně správně?

- A) Když divadlo shořelo, lidé uspořádali veřejnou sbírku.
- B) Když divadlo **zhořelo**, lidé uspořádali veřejnou sbírku.
- C) Když divadlo shořelo, lidé uspořádali veřejnou **zbírku**.
- D) Když divadlo **zhořelo**, lidé uspořádali veřejnou **zbírku**.

Zdůvodnění

- Sloveso *shořet* má význam *hořením zaniknout* a píše se s předponou *s-* (význam zmenšení objemu, zánik).

- Podstatné jméno *sbírka* je odvozeno od slovesa *sbírat*, které má význam *shromažďovat, snášet dohromady*, a píše se s předponou *s-* (význam směřování dohromady).

max. 3 body

30 Přiřadte k jednotlivým textům (30.1–30.3) tvrzení (A–E), které danému textu nejlépe odpovídá.

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 30.1 Tuto sobotu od 18.00 se v městské knihovně bude konat beseda s názvem V zemi protinožců. Cestovatelé Hedvika Pekárková a Martin Landa své vyprávění doprovodí promítáním fotografií. Vstupné dobrovolné. _____
- 30.2 Nový český film Podvodník, na jehož premiéře jsem byl tuto sobotu, mě mile překvapil. Netradiční zápleтка, mistrovská pointa, skvělá hudba podbarvující temný příběh. Talentovaný Ondra Hopp v hlavní roli je přímo neodolatelný. _____
- 30.3 Fanoušci Harryho Pottera, už víte, co budete dělat tuhle sobotu? Přijďte na otevření nového pražského klubu Zmijozel a prožijte nejlepší večer svého života! V Americké 1145 na vás čeká kotel zábavy, pytel strachu a ranec smíchu. Každý návštěvník navíc dostane dárek, a to doslova kouzelný. _____
- A) Tento text byl napsán v souvislosti s uskutečněnou návštěvou jedné konkrétní akce. Autor textu nepředkládá čtenářům pouze fakta, ale i své názory.
- B) Účelem tohoto textu, který neobsahuje hodnoticí prvky, je představit jednu konkrétní akci a pozvat na ni veřejnost. Autor textu se na čtenáře neobrací přímo.
- C) Účelem tohoto textu, který obsahuje prvky typické pro reklamu, je představit jednu konkrétní akci a pozvat na ni veřejnost. Autor textu se přímo obrací na čtenáře.
- D) Tento text s hodnoticími prvky byl napsán v souvislosti s plánovanou návštěvou jedné konkrétní akce. Autor textu nepředkládá čtenářům fakta, ale pouze své názory.
- E) Účelem tohoto textu, který obsahuje prvky typické pro reklamu, je shrnout přínos jedné konkrétní akce. Autor textu předkládá čtenářům pouze své názory, nikoli fakta.

Zdůvodnění

30.1 – B)

Účelem tohoto textu je představit jednu konkrétní akci (cestovatelská beseda spojená s promítáním fotografií) a pozvat na ni veřejnost. Text neobsahuje hodnoticí prvky, autor textu nesděljuje čtenářům své názory ani se na čtenáře neobrací přímo.

30.2 – A)

Tento text byl napsán v souvislosti s uskutečněnou návštěvou konkrétní akce (premiéra nového českého filmu). Autor textu nepředkládá čtenářům pouze fakta (např. název filmu, jméno herce v hlavní roli), ale i své názory (např. *netradiční zápleтка, mistrovská pointa, skvělá hudba*).

30.3 – C)

Účelem tohoto textu je představit jednu konkrétní akci (otevření nového pražského klubu Zmijozel) a pozvat na ni veřejnost. Text obsahuje prvky typické pro reklamu (např. *prožijte nejlepší večer svého života*; příslib dárku). Autor textu se přímo obrací na čtenáře (např. *Fanoušci Harryho Pottera, už víte, co budete dělat tuhle sobotu?*).

Žádný z posuzovaných textů neodpovídá ani tvrzení D), ani tvrzení E).

ZKONTROLUJTE, ZDA JSTE DO ZÁZNAMOVÉHO ARCHU UVEDL/A VŠECHNY ODPOVĚDI.